

13. Hunc defectum restauravit Azarias , seu Ozias rex Juda , qui in munitionibus , et in militibus , et in omni armorum genere , et in commeatu fecit magnum belli apparatus , ita ut omnibus vicinis hostibus esset terrori . Sic enim de eo legimus 2 Paralip . xxvi , 9 : « Edificavit Ozias turres in Jerusalem super portam anguli , et super portam vallis , et reliquas in eodem muri latere , firmavitque eas . Extruxit etiam turres in solitudine , et effodit cisternas plurimas , eò quòd haberet multa pecora , tām in campestribus , quām in eremi vastitate . Vineas quoque habuit et vinitores in montibus , et in Carmelo : erat quippe homo agriculturæ deditus . Fuit autem exercitus bellatorum ejus , qui procedebant ad prælia sub manu Jebiel scribæ , Mansiæque doctoris , et sub manu Hananiae , qui erat de ducibus regis . Omnisque numerus principum per familias virorum fortium duorum millium sexcentorum . Et sub eis universus exercitus trecentorum , et septem millium quingentorum ; qui erant apti ad bella , et pro rege contra adversarios dimicabant . Præparavit quoque eis Ozias , id est , cuncto exercitu , clypeos , et hastas , et galeas , et loricas , arcusque et fundas ad jaciendos lapides . Et fecit in Jerusalem diversi generis machinas , quas in turribus collocavit , et in angulis murorum , ut mitterent sagittas et saxa grandia . Egressumque est nomen ejus procul , eò quòd auxiliaret ei Dominus , et corroborasset illum . »

14. Ex hoc Oziae exemplo discant reges , principes duo potissimum esse necessaria ad apparatus bellicum : 1. Ut sint conjuncti cum Deo . Hoc enim significatur ultimis illis verbis : Eò quòd auxiliaretur ei Dominus . 2. Ut etiam adhibeant humana præsidia , cujusmodi sunt hæc : 1. Munitiones . Edificavit Ozias turres in Jerusalem . 2. Exercitus . Universus exercitus trecentorum et septem millium quingentorum . 3. Armatura . Præparavit cuncto exercitu clypeos , et hastas , et galeas . 4. Commeatus . Eò quòd haberet multa pecora , et vineas .

FINIS.

INDEX CAPITUM

HUJUS LIBRI.

I.	De Scriptura et Traditione veteris Testamenti.	pag. 7
II.	De Fide et Symbolo.	25
III.	De Spe , promissione et oratione.	42
IV.	De Charitate et præceptis Charitatis.	54
V.	De lege Mosaica , quæ erat triplex , moralis , cærimonialis et judicialis.	62
VI.	De Synagoga veteris Testamenti.	80
VII.	De ministris Synagogæ ordinariis , qui erant Levitæ , Sacerdotes et Pontifex.	89
VIII.	De ministris Synagogæ extraordinariis , qui erant Prophetæ.	128
IX.	De Religiosis Synagogæ , qui erant Nazaræi et Rechabitæ.	154
X.	De sectariis , qui erant Pharisei , Saducæi , Esseni.	157
XI.	De Judice controversiarum , qui erat Pontifex.	171
XII.	De instrumentis divini cultus , qui erant Tabernaculum , Templum , Arca fœderis , Propitiatorium , Candelabrum cum lucernis , Mensa panum propositionis , Altare thymiamatis , Altare holocausti , vasa sacra , Synagoga et Cathedræ.	186
XIII.	De ipso divino cultu : ac primò de Sacrificiis Mosaicis , quæ erant multiplicita.	205
XIV.	De Sacramentis , quæ erant Circumcisio , Agnus Paschalis , Purifications et Expiations.	224
XV.	De observantiis legalibus , quibus iudei discernebantur à gentilibus : Cujusmodi erant :	239
1.	Discretio ciborum mundorum ab immundis.	

2.	Abstinentia à sanguine et adipe.	
3.	Jejunia.	
4.	Vota.	
5.	Juramenta.	
6.	Solemnitates festorum.	
7.	Annus septimus , seu Sabbaticus.	
8.	Jubilæum.	
9.	Rasio ac tonsio capitis et barbæ.	
10.	Certus usus vestium.	
XVI.	De regno , regibus et judicibus.	271
XVII.	De bello , castris et munditia castrorum.	323
XVIII.	De furto et usura.	335
XIX.	De homicidio , et civitatibus refugii.	339
XX.	De matrimonio.	343
XXI.	De polygamia.	356
XXII.	De zelotypia.	367
XXIII.	De libello repudii.	369
XXIV.	De adulterio et stupro.	376
XXV.	De servis , ancillis , mercenariis , peregrinis , pauperibus.	379
XXVI.	De reformatione.	382

INDEX

CAPITUM ET QUÆSTIONUM.

CAPUT I.

De Scriptura et Traditione veteris Testamenti.

I.	Quinam sint libri canonici veteris Testamenti.	pag. 7
II.	Qui fuerint primi scriptores illorum librorum.	9
III.	An omnes lingua hebraica primum scripti sint.	10
IV.	An omnes perierint tempore captivitatis Babyloniæ , et posteâ ab Esdra restaurati sint.	11
V.	An 70 Interpretes post captivitatem Babyloniam transtulerint omnes in linguam græcam.	13
VI.	An , quando libri veteris Testamenti citantur in novo , semper citentur in sensu proprio et litterali.	16
VII.	An in veteri Testamento præter Scripturam fuerint etiam aliquæ traditiones , et quæ.	19

CAPUT II.

De Fide et Symbolo veteris Testamenti. 25

I.	An fides sit domum Dei , quo assentimur iis , quæ à Deo revelata sunt.	ibid.
II.	Quid in veteri Testamento revelatum sit de Deo.	28
III.	Quid de Trinitate.	29
IV.	Quid de Christo.	31
V.	Quibus nominibus in veteri Testamento appellatus sit Christus.	33
VI.	Qui primus crediderit in Christum.	34

VII.	An fides in Christum fuerit necessaria ad salutem.	36
VIII.	An sola fides in veteri Testamento fuerit sufficiens ad salutem et justificationem.	38
IX.	An fides veteris Testamenti fuerit tam perfecta, quam fides Evangelica.	40

CAPUT III.

De Spe, promissione et oratione.

I.	Quid sit Spes.	43
II.	Qua bona in veteri Testamento fuerint promissa à Deo.	ibid.
III.	An etiam vita eterna fuerit promissa.	45
IV.	An oratio fuit necessaria ad impetrandum ejusmodi bona.	46
V.	Quia fuerit formula orandi in veteri Testamento.	47
VI.	An in veteri Testamento licuerit invocare Sanctos.	50
VII.	An licuerit orare pro defunctis.	52

CAPUT IV.

De Charitate et praeceptis Charitatis.

I.	Quid sit Charitas.	53
II.	An in veteri Testamento fuerint duo praecepta Charitatis. Unum de diligendo Deo ex toto corde: alterum de diligendo proximo, sicut seipso.	56
III.	An prius praeceptum de diligendo Deo ex toto corde sit possibile in hac vita.	58
IV.	An posterius de diligendo proximo intelligatur tantum de amico, an etiam de inimico.	60
V.	Quid sit diligere proximum, sicut seipsum.	61

CAPUT V.

De lege Mosaica.

I.	An lex Mosaica fuerit bona.	ibid.
II.	An utilis.	64
III.	An perfecta et sufficiens ad salutem.	65
IV.	An à Deo data.	67
V.	Ubi, quando et quomodo data.	68
VI.	An obligaverit solos iudeos.	70
VII.	Quam arcta obligaverit.	72
VIII.	An nunc penitus abrogata sit.	74
IX.	An in ejus locum successerit lex Evangelica.	75

CAPUT VI.

De synagoga.

I.	An synagoga fuerit visibilis.	81
II.	An aliquando erraverit, vel defeccerit à fide.	82
III.	An fuerit figura Ecclesiae Christi.	86
IV.	Au fuerit tam perfecta, quam Ecclesia Christi est.	87

CAPUT VII.

De ministeriis synagogarum, id est Levitis, Sacerdotibus, Pontifice.

I.	Ex qua familia fuerit Pontifex.	90
II.	Quia fuerit successor Pontificum.	ibid.
III.	Quo ritu consecrati fuerint Levites, Sacerdotes, Pontifex.	96
IV.	Quod fuerit illorum officium.	103
V.	Quo vestitu et ornatu fuerint usi.	107
VI.	Quos et quantos redditus haberint.	112

VII.	An aliquando debuerint servare continentiam ab uxoribus.	118
VIII.	Quanta fuerit illorum, ac præcipuè Pontificis auctoritas apud populum.	121
IX.	Quæ utilitas hinc colligi possit.	124

CAPUT VIII.

De Prophetis.

I.	Quinam fuerint veri Prophetæ in veteri Testamento.	129
II.	Quod fuerit illorum officium.	130
III.	Quomodo probaverint se à Deo missos.	132
IV.	An omnes de Christo prophetaverint.	134
V.	Quis illorum fuerit præcipuus, Moyses, an Iohannes Baptista.	137
VI.	Quomodo verum sit illud Christi : <i>Omnes Prophetæ usque ad Joannem.</i>	139
VII.	An verum sit, omnes Hierosolymis occisos esse.	140
VIII.	Quinam fuerint falsi Prophetæ.	141
IX.	Quomodo veri à falsis discernebantur.	144
X.	Quid de Pythonissis sentiendum.	ibid.
XI.	An etiam in novo Testamento sint veri et falsi Prophetæ.	148

CAPUT IX.

De Religiosis synagogæ.

I.	De Nazaræis.	ibid.
II.	De Rechabitis.	154

CAPUT X.

De sectariis synagogæ.

I.	De Pharisæis, et unde dicti sint.	158
II.	Ex qua tribu et familia fuerint Pharisæi.	ibid.
III.	Quæ fuerint dogmata Pharisæorum.	160
IV.	Qui fuerint mores et instituta Pharisæorum.	162
V.	Quando, et quo auctore cœperint Pharisæi.	164
VI.	An Pharisæi fuerint distincti à Scribis.	165
VII.	Unde Sadducæi dicti.	166
VIII.	Quæ fuerint dogmata et instituta Sadducæorum.	ibid.
IX.	Qui hoc tempore sint similes Pharisæis et Sadducæis.	168
X.	Esseni unde dicti, et quæ sint illorum dogmata et instituta.	170

CAPUT XI.

De Judice controversiarum.

I.	An Pontifex in veteri Testamento fuerit Judex controversiarum.	ibid.
II.	An fuerit infallibilis, ita ut non potuerit errare.	177
III.	An etiam in novo Testamento sit aliquis infallibilis Judex, et quis.	182

CAPUT XII.

De instrumentis divini cultus.

I.	De Tabernaculo et templo.	187
II.	De arca fœderis.	190
III.	De propitiatorio.	193
IV.	De candelabro et lucernis.	ibid.

V.	De mensa panum propositionis.	194
VI.	De altari thymiamatis.	195
VII.	De altari holocaustorum.	196
VIII.	De vasis sacris.	197
IX.	De synagogis et cathedris.	199

CAPUT XIII.

<i>De sacrificiis Mosaicis.</i>	205
---------------------------------	-----

I.	De victimis, immolationibus et libaminibus.	ibid.
II.	De holocaustis, hostiis pacificis et hostiis pro peccato.	206
III.	De jugi sacrificio.	209
IV.	De agno Paschali.	210
V.	De sacrificiis aliarum solemnitatum.	216
VI.	De igne, quo utebantur Sacerdotes in sacrificiis.	220
VII.	De sacrificio novi Testamenti, quod per sacrificia Mosaica fuit præfiguratum.	222

CAPUT XIV.

<i>De Sacramentis Mosaicis.</i>	224
---------------------------------	-----

I.	Quæ, et quot fuerint Sacraenta Mosaica.	ibid.
II.	Quam vim et efficaciam sanctificandi habuerint.	226
III.	An fuerint tam perfecta quam nostra Sacraenta.	228
IV.	Quid de singulis in particulari statuendum sit.	231
V.	Quid statuendum sit de purificationibus ab immunitate legali.	235

CAPUT XV.

<i>De observantiis legalibus.</i>	239
-----------------------------------	-----

I.	De discretione animalium mundorum ab immundis.	240
----	--	-----

II.	De abstinentia à sanguine et adipe.	242
III.	De jejunis.	244
IV.	De votis.	246
V.	De juramentis.	257
VI.	De festis.	262
VII.	De anno remissionis.	264
VIII.	De Jubilæo.	268
IX.	De racione et tonsione capitis ac barbæ.	269
X.	De certo usu vestium.	270

CAPUT XVI.

<i>De Regibus veteris Testamento.</i>	271
---------------------------------------	-----

I.	Quæ fuerit differentia inter reges et judices.	272
II.	Qui, et quot fuerint principes.	273
III.	Qui, et quot fuerint reges.	276
IV.	Qui fuerint boni, et qui mali reges.	277
V.	Quomodo creati fuerint reges.	294
VI.	Quomodo inaugurati.	298
VII.	Quomodo uncti.	300
VIII.	Quod fuerit officium regum.	306
IX.	Quod jus in subditos.	308
X.	An potuerint habere plures uxores.	310
XI.	An copiosum equitatum.	312
XII.	An magnas divitias.	315
XIII.	Quales fuerint ipsorum consiliarii.	316
XIV.	Quid hinc discere debeant reges et principes christiani.	319

CAPUT XVII.

<i>De bello.</i>	323
------------------	-----

I.	An bellum fuerit licitum in veteri Testamento.	ibid.
II.	Quænam fuerint leges belli à Deo præscriptæ.	325

- III. Quæ justæ causæ gerendi bellum. 329
- IV. An judæi potuerint bellum gerere contra judæos. 330
- V. An contra quosvis gentiles. 331
- VI. An potuerint implorare auxilium à gentilibus. 332
- VII. Quinam judæorum reges feliciter gesserint bellum. 334
- VIII. Quid in lege Mosaica statutum fuerit de munditia castrorum. ibid.

CAPUT XVIII.

- De furto et usura.* 335

- I. Quæ fuerint leges circa furtum. ibid.
- II. An usura judæis fuerit licita, necne. 338

CAPUT XIX.

- De homicidio, et civitatibus refugii.* 339

- I. Quæ fuerint leges circa homicidium voluntarium. ibid.
- II. Quæ fuerint civitates refugii. Et qui potuerint eo confugere. 340
- III. An etiam apud christianos sint hujusmodi asyla. 342

CAPUT XX.

- De matrimonio.* 343

- I. An matrimonium fuerit præceptum in veteri Testamento. 344
- II. In quo gradu licuerit, vel non licuerit matrimonium contrahere. 347
- III. An judæi potuerint accipere uxores alienigenas seu gentiles. 351
- IV. An potuerint accipere uxores extra suam tribum. 353

- V. Quæ sit differentia inter matrimonium veteris, ac novi Testamenti. 353

CAPUT XXI.

- De polygamia.* 356

- I. An polygamia repugnet primæ institutioni matrimoni, quæ in paradiso facta est. 357
- II. An aliquo modo repugnet legi naturæ. 358
- III. An concessa fuerit post diluvium. 359
- IV. An hæc concessio in lege Mosaica fuerit confirmata. 364
- V. An in lege Evangelica per Christum revocata. 365

CAPUT XXII.

- De Zelotypia.* 367

CAPUT XXIII.

- De libello repudii.* 369

- I. Quo sensu permisum fuerit judæis uxores dimittere. 370
- II. Quibus de causis licuerit uxores dimittere seu repudiare. 372
- III. Quæ cæremoniæ fuerint adhibitæ in repudio, et quibus verbis libellus repudii consignatus. 374
- IV. An sicut viri poterant repudiare uxores, ita vicissim uxores potuerint repudiare viros. 375

CAPUT XXIV.

- De adulterio et stupro.* 376

- I. Leges de adulterio, incestu, stupro, scortatione, sodomia, bestialitate. ibid.

- II. Quomodo haec peccata fuerint punita in veteri Testamento. ibid.

CAPUT XXV.

- De servis, ancillis, mercenariis, peregrinis, pauperibus.* 379

CAPUT XXVI.

- De reformatione.* 382

- I. De reformatione circa cultum Dei. 383
II. De reformatione circa justitiam inter judæos. 385
III. De reformatione circa bellum. 387

INDEX

RERUM ET VERBORUM

HUJUS LIBRI.

PRIOR NUMERUS PAGINAM, POSTERIOR PARAGRAPHUM
DENOTAT.

A.

- A**aron primus fuit Pontifex à Deo constitutus, et à Moyse consecratus cum jure successionis. Pag. 90. 4.
Abaris apud Hyperboeos habuit donum prophetiae. 143. 5.
Abraham fuit figura Dei; ejus filii figura duorum populum. 360. 9.
Abraham habuit duas legitimas uxores. ibid.
Abraham non fuit justificatus per solam fidem. 38. 1.
Abstinentia à sanguine et adipe. 242. 12.
Abusus juramenti christianis prohibitus. 259. 62.
Abusus juramenti in quo consistat. ibid.
Acetabula veteris Testamenti. 197. 29.
Actus fidei est voluntarius et liber, non autem necessarius. 27. 7.
Adamus primus creditit in Christum, fuit primus homo et primus vates. 34. 1.
A adulterium gravissimum scelus. 376. 4.
A adulterium gravissime in veteri Testamento punitum. ibid.
Afinitas quid. 348. 3.
Agar ancilla, figura synagogæ. 17. 4. et 18. 8.
Agnus Paschalis figura Christi. 17. 5. et 214. 23.
Agnus Paschalis qualis debuerit esse: 210. 16.: quo tempore immolandus fuerit: 211. 18.: quo loco: 212. 20.: quo ritu coquendus et comedendus: 213. 21.: quinam potuerint comedere de agno Paschali: ibid. 22.
Altare Thymiamatis. 195. 22.
Altare holocausti. 196. 26.
Amasias rex. 286. 23.
Amon filius Manassis rex impius. 290. 32.

- Analogia Prophetarum novi Testamenti cum Prophetis veteris Testamenti. 149. 7.
Angelorum hierarchia tres. 30. 7.
Animalia quæ munda quæ immunda. 240. 1. et 2.
Anni Sabbathici quando primum cœperint. 267. 79.
Annus septimus seu Sabbathicus quatuor habuit privilegia. 263. 73.
Annus jubilæus et ejus privilegia. 268. 82.
Apostoli usi sunt græca translatione Scripturae sacrae. 13. 2.
Aqua lustrationis dicta in veteri Testamento, cui cineres vaccae rufæ infusi erant. 96. 2. et 238. 11.
Arca Domini erupta ex incendio per Jeremiam prophetam. 12. 2.
Arca fœderis ordinariæ manebat in illo loco ubi Pontifex re-sidebat. 190. 11.
Arca figura cœtus beatorum. ibid.
Arcæ forma et structura. ibid. 42.
Arca, cur scabellum pedum Dei. 193. 16.
Arca non est à Tito in triumphum ducta, sed mensa panum propositionis. 192. 15.
Aruspicum. 147. 8.
Asa rex bonus. 283. 17.
Assistentia divina quonodo et quando judæis subtracta. 85. 10.
Asyla christianorum pro homicidis sunt omnes ecclesiæ, cœnobia, domus religiosæ, ecclesiasticae. 342. 9.
Athalia, mater Ochoziæ regis impiissima. 285. 21.
Atrium Tabernaculi quale. 188. 6. : fuit quasi templum laicorum. ibid. et seq.
Auctores Pharisæorum an Schamai et Hillel fuerint. 164. 2.
Auctor Mosaicæ et Evangelicae legis Deus. 67. 2.

B.

- Balaam, an Propheta Dei vel diaboli fuerit : 143. 5. : amicus Job non fuit. ibid.
B. Virgo Prophetissa præcipua. 129. 2.
B. Virgo emisit votum castitatis. 233. 44.
Beati clarè vident essentiam divinam. 26. 3.
Bellum ex natura sua licitum. 323. 1.
Bellii licti conditiones tres. ibid. 2.
Benedictiones, quas Deus servantibus legem promisit. 73. 2.

Bona tria in veteri Testamento promissa à Deo : 1. m terra sancta: 2. m affluentia honorum temporalium: 3. m Christus salvator. 45. 1.

C.

- Candelabrum Tabernaculi ex auro purissimo. 194. 49.
Canon duo significat : 1. m normam seu regulam quam sequimur : 2. m catalogum seu numerum aliquarum rerum. 7. 1.
Canonici libri veteris Testamenti. ibid.
Capra offerebatur pro idolatria. 208. 12.
Castitas magis Sacerdotibus novi Testamenti colenda, quam Sacerdotibus veteris Testimenti. 127. 8.
Ceremoniæ aliquæ judaicæ an tolerandæ. 101. 17.
Ceremoniæ duæ adhibitæ in juramento veteris Testimenti : una levare manum in cœlum, altera ponere manum subter fœnum illius, cui jurabatur. 261. 64.
Ceremoniæ festorum. 263. 68.
Charitas duplex : naturalis et supernaturalis : quid sit charitas. 54. et 55. 1.
Charitatis præcepta in veteri Testamento. 56. 1.
Christus propter humanam naturam assumptam dicitur Deus noster. 30. 5.
Christus caput Ecclesiæ. 35. 3.
Christus sponsus Ecclesiæ. 88. 3.
Christus Dominus fuit Propheta. 148. 2.
Christiani cur à carnibus in Quadragesima abstineant. 242. 11.
Ciborum mundorum ab immundis non est discretio in novo Testamento. ibid.
Circumcisio, figura Baptismi. 65. 4. et 225. 2.
Circumcisio à Deo instituta. 231. 2.
Circumcisio signum fœderis inter Deum et Abrahamum cum suis posteris. ibid.
Civitates refugii sex. 340. 3.
Cœlibes veteris Testamenti. 346. 6.
Cognitio Dei in hac vita est obscura per fidem : clara erit in altera per visionem. 59. 4.
Comedere domos viduarum quæ sit. 22. 14.
Comestio agni Paschalis, figura Christi in ultima cœna comedendi. 214. 23.